

Γ.Σ.Ε.Ε.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ υπ' αριθμ. 2

Αθήνα, 29-7-2021

ΝΥ/ζυ/280719

ΠΡΟΣ

**Τα Εργατικά Κέντρα
και Ομοσπονδίες
Δύναμης Γ.Σ.Ε.Ε.**

**Θέμα: 1^η Ενημέρωση για τις τροποποιήσεις του ν. 4808/2021
σε βασικές διατάξεις του ν. 1264/1982.**

Συνάδελφοι, Συναδέλφισσες

Στις 19 Ιουνίου 2021 δημοσιεύθηκε ο ν. 4808/2021 (Α'101), ο οποίος, ανάμεσα σε άλλες, επέφερε σημαντικές αλλαγές στο συνδικαλιστικό ν. 1264/1982. Όπως ήδη γνωρίζετε, τόσο με τα αιτήματα της πανελλαδικής μας απεργίας στις 10 Ιούνη, όσο και με λοιπές δράσεις, παρεμβάσεις και υπομνήματα η ΓΣΕΕ αντέδρασε και για τις διατάξεις περιορισμού των συλλογικών μας δικαιωμάτων που προστατεύονται από το ν. 1264/1982, ενέργειες οι οποίες είναι σε εξέλιξη και θα συνεχισθούν.

Στο πλαίσιο της επαγρύπνησης αυτής είναι σημαντική η ενημέρωση για το περιεχόμενο των νέων διατάξεων, οι οποίες σε αρκετά σημεία είναι ασαφείς. Ως εκ τούτου σας αποστέλλουμε με την παρούσα Εγκύκλιο το 1^ο Ενημερωτικό Σημείωμα της Νομικής Υπηρεσίας της ΓΣΕΕ σχετικά με το περιεχόμενο των τροποποιήσεων του ν. 4808/2021 σε διατάξεις του ν. 1264/1982.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Ο Πρόεδρος

Γιάννης Παναγόπουλος

Ο Γενικός Γραμματέας

Νικόλαος Κιουτσούκης

1° Ενημερωτικό Σημείωμα για τις διατάξεις 82-101 ν. 4808/2021

1. Είδη συνδικαλιστικών οργανώσεων

Άρθρο 82 – τροποποίηση άρθρου 1 ν. 1264/1982

Παγώνεται η αναγνώριση των ενώσεων προσώπων «ως είδος συνδικαλιστικής οργάνωσης» και εισάγεται η υποχρέωση και για αυτές να εγγράφονται στο Γενικό Μητρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων (ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε.)

Σημείωση: Οι διατάξεις για τις ενώσεις προσώπων κυρίως της μνημονιακής περιόδου έχουν κριθεί ότι παραβιάζουν τη ΔΣΕ 87 για τη συνδικαλιστική ελευθερία (Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας ILO απόφαση 2820/2012)

2. Γενικό Μητρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων (ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε.)¹

Άρθρο 83 - τροποποίηση άρθρου 2 ν. 1264/1982

Προσοχή:

- Η έναρξη εφαρμογής της διάταξης για καταχώριση στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. έχει οριστεί για την 1^η.1.2022 (άρθρο 100 παρ.1). Έως τότε δεν αλλάζει τίποτα στη διαδικασία ίδρυσης των συνδικαλιστικών οργανώσεων και την εγγραφή στα Βιβλία Σωματείων του Πρωτοδικείου της έδρας τους.
- Αναμένεται η έκδοση Υπουργικής Απόφασης για τη δημιουργία του ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. και τη δημοσιότητα των στοιχείων του και κάθε αναγκαία τεχνική λεπτομέρεια, καθώς και τη χορήγηση πληροφοριών σε σχέση με τα στοιχεία του Μητρώου και την τήρηση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως σε σχέση με την αντιπροσωπευτικότητα συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών. Σημειώνεται ότι η έκδοση Υπουργικής Απόφασης ΔΕΝ προβλέπεται στο άρθρο 83, αλλά στο άρθρο 96 (για την ικανότητα σύναψης ΣΣΕ).

¹ Η δημιουργία του ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. δεν είναι καινούργια. Το ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε., όπως και το αντίστοιχο Μητρώο των οργανώσεων των εργοδοτών (ΓΕ.ΜΗ.Ο.Ε.) είχαν αρχικά προβλεφθεί με το άρθρο 54 του ν. 4635/2019, το οποίο τροποποίησε το άρθρο 6 του ν. 1876/1990 που αφορά στην ικανότητα σύναψης ΣΣΕ και τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων της κάθε πλευράς (εργατικής και εργοδοτικής). Οι διατάξεις για το Μητρώο των εργοδοτών διατηρούνται στο άρθρο 96 του ν. 4808/2021. Ο διακηρυγμένος (το 2019) σκοπός δημιουργίας αυτού του Μητρώου ήταν μέσω αυτού, ο έλεγχος του πεδίου εφαρμογής/κάλυψης των ΣΣΕ (κυρίως των κλαδικών) ενόψει της επαναφοράς (τότε) της διαδικασίας κήρυξης υποχρεωτικών των ΣΣΕ. Ήδη εκείνο το διάστημα τόσο η ΓΣΕΕ, όσο και η ΓΣΕΒΕΕ και η ΕΣΕΕ είχαν αντιδράσει στη δημιουργία αυτού του Μητρώου κυρίως για λόγους ιδιαιτεροτήτων στην οργανωτική τους δομή, αλλά και επί της αρχής ενάντια στη δημιουργία ενός κρατικά ελεγχόμενου διοικητικού μητρώου στο οποίο θα καταχωρούνται και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Επίσης είχε διατυπωθεί έντονη αντίδραση ως προς την κατάθεση στο Μητρώο των οικονομικών στοιχείων των οργανώσεων, δεδομένης της προέλευσης (εργατικές εισφορές) και της φύσης των καταβαλλόμενων δαπανών από τον ΕΛΕΚΠ (ΟΑΕΔ) ως (μη κρατικού) «πόρου» (άρθρο 16 παρ.2 ν. 4491/2017).

Σημειώνεται ότι το άρθρο 54 του ν. 4635/2019 προέβλεπε την έκδοση Υπουργικής Απόφασης για τη ρύθμιση των σχετικών με τη δημοσιότητα των στοιχείων του Μητρώου και κάθε αναγκαία τεχνική λεπτομέρεια καθώς και τη χορήγηση πληροφοριών σε σχέση με τα στοιχεία του Μητρώου και την τήρηση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως σε σχέση με την αντιπροσωπευτικότητα συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών. Η ΥΑ αυτή μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί, ενώ «αναβιώνει» η εκκρεμότητα έκδοσής της μέσω του άρθρου 96 του ν. 4808/2021 που περιέχει εκ νέου τη ρύθμιση του 2019 ως τροποποίηση στο άρθρο 6 του ν. 1876/1990. Η ΥΑ αυτή, μετά την οποία θα αρχίσει η λειτουργία των Μητρώων, θα περιέχει ρυθμίσεις τόσο για το Μητρώο των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων, όσο και για το Μητρώο των οργανώσεων των εργοδοτών. Επισημαίνεται ότι στις διατάξεις για το Μητρώο των εργοδοτών, δεν προβλέπεται κάποια συνέπεια, από τη μη καταχώριση των προβλεπόμενων στοιχείων (όπως η διακοπή της καταβολής των δαπανών λειτουργίας κλπ).

Τι προβλέπουν οι νέες ρυθμίσεις για το ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε.:

• Απαιτούμενα δικαιολογητικά καταχώρισης

Από την 1^η-1-2022 οι συνδικαλιστικές οργανώσεις κάθε είδους και βαθμού, όπως και οι ενώσεις προσώπων και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις που δεν έχουν τη μορφή του σωματείου (άρθρα 82 και 83 παρ.5), προκειμένου να αποκτήσουν νομική προσωπικότητα και να ασκήσουν νόμιμα τα συλλογικά τους δικαιώματα (άρθρο 83 παρ.6), πρέπει να εγγραφούν στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε.

- ➔ ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την εγγραφή στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. αναφέρονται σε δύο διατάξεις στο ν. 4808/2021, τα οποία έχουν διαφορές μεταξύ τους. Παρακάτω αναφέρονται τα δικαιολογητικά (τα οποία είναι περισσότερα, ειδικά για τα οικονομικά στοιχεία των οργανώσεων) που προβλέπονται στο άρθρο 83, ωστόσο όσα είναι υπογραμμισμένα ΔΕΝ αναφέρονται στο άρθρο 96 που εξίσου αναφέρεται στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. Ενδεχόμενα η Υπουργική Απόφαση που αναμένεται να εκδοθεί για το ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. να αποτυπώσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Το ζήτημα αυτό θέλει προσοχή.

Για την εγγραφή στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. η συνδικαλιστική οργάνωση απαιτείται να υποβάλει ψηφιακά στο ΕΡΓΑΝΗ²:

α) τη δημοσίευση της περίληψης του καταστατικού στον τύπο και την εγγραφή της συνδικαλιστικής οργάνωσης στο βιβλίο σωματείων του Πρωτοδικείου, την επωνυμία, την έδρα και τα στοιχεία επικοινωνίας της οργάνωσης,

β) το καταστατικό της και τις τυχόν τροποποιήσεις αυτού, καθώς και την τυχόν πράξη διάλυσής της,

γ) υπεύθυνη δήλωση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της συνδικαλιστικής οργάνωσης για i) τον αριθμό των μελών της συνδικαλιστικής οργάνωσης που είχαν δικαίωμα ψήφου κατά την εκάστοτε πιο πρόσφατη γενική συνέλευση για εκλογή οργάνων διοίκησής της, ii) τον αριθμό των μελών που ψήφισαν στις εκλογές αυτές iii) τη σειρά εκλογής των εκλεγμένων και η σύνθεση των οργάνων διοίκησης της συνδικαλιστικής οργάνωσης

δ) τις οικονομικές της καταστάσεις και τα κύρια οικονομικά της μεγέθη (ως προς τα έσοδα κατά κατηγορία εσόδων), εφόσον υφίστανται κρατικές ή συγχρηματοδοτούμενες πηγές χρηματοδότησης στην ίδια την οργάνωση ή στις συνδεδεμένες με αυτή οντότητες (ιδίως, συνδρομές μελών, δωρεές και χορηγίες, επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις του Δημοσίου, πόροι από εισφορές που παρακρατούνται υποχρεωτικά ή άλλες, καθώς και λοιπά έσοδα, και ως προς τις δαπάνες κατά κατηγορία δαπανών, ιδίως μισθοί υπαλλήλων, αποζημιώσεις, οδοιπορικά και κάθε είδους λοιπές παροχές προς συνδικαλιστές, αμοιβές τρίτων, ενοίκια, καθώς και λοιπά λειτουργικά έξοδα.

Προσοχή: βάσει του άρθρου 87 του ν. 4808/2021 (που τροποποιεί το άρθρο 13 του ν. 1264/1982 για την ψηφοφορία) στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. **κατατίθενται ΚΑΙ** τα πρακτικά διαλογής των ψηφοδελτίων και καταμέτρησης των ηλεκτρονικών ψήφων (από 1^{ης}-1-2022).

² Άρθρο 83 παρ.3 και 4, άρθρο 6 παρ.4 ν. 1876/1990 μετά την τροποποίηση από το άρθρο 54 του ν. 4635/2019 και εκ νέου από το άρθρο 96 του ν. 4808/2021 με διαφορές ως προς τα προσκομιστά δικαιολογητικά στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε.

• **Συνέπειες πλημμελούς τήρησης και κατάθεσης απαιτούμενων στοιχείων:**

Εάν μια συνδικαλιστική οργάνωση δεν εγγραφεί στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. ή δεν καταθέσει με πληρότητα ή δεν τηρεί επικαιροποιημένα τα απαιτούμενα από το νόμο στοιχεία που αναφέρονται παραπάνω στα στοιχεία α), β) και γ) τότε αναστέλλεται (άρθρο 83 παρ.6):

- i) Το δικαίωμά της για συλλογικές διαπραγματεύσεις και κατάρτισης ΣΣΕ
- ii) Η προστασία από την απόλυση και τη μετάθεση των συνδικαλιστικών στελεχών (δεν αναστέλλεται η προστασία των μελών της προσωρινής διοίκησης που ορίζεται από το δικαστήριο και των μελών της διοίκησης που εκλέγονται προσωρινά κατά την ίδρυση της συνδικαλιστικής οργάνωσης). Προσοχή: Αναστέλλεται η προστασία των συνδικαλιστικών στελεχών, εφόσον δεν κατατεθεί στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. σε δέκα (10) ημέρες μετά τις εκλογές και τη συγκρότηση του ΔΣ σε σώμα είτε το πρακτικό εκλογής, όπου φαίνεται και η σειρά εκλογής των εκλεγμένων είτε η απόφαση συγκρότησης του ΔΣ σε σώμα.
- iii) Τα δικαιώματα της συνδικαλιστικής οργάνωσης και των στελεχών της κατά τα (νέα) άρθρα 16 και 17 του ν. 1264/1982 (δλδ με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο, δικαίωμα συνδικαλιστικών αδειών, δικαίωμα για (ψηφιακό) πίνακα ανακοινώσεων, δικαίωμα σύγκλησης ΓΣ στο χώρο εργασίας, δικαίωμα μηνιαίας συνάντησης με τον εργοδότη, δικαίωμα για γραφείο στον τόπο εργασίας, δικαίωμα για γραφείο στο χώρο εργασίας, δικαίωμα διανομής ανακοινώσεων, δικαίωμα παρουσίας κατά τους ελέγχους του ΣΕΠΕ)

Εάν μια συνδικαλιστική οργάνωση δεν καταθέσει με πληρότητα ή δεν τηρεί επικαιροποιημένα τα απαιτούμενα από το νόμο οικονομικά στοιχεία που αναφέρονται παραπάνω στο στοιχείο δ) τότε αναστέλλεται και δεν καταβάλλεται οποιαδήποτε χρηματοδότηση της συνδικαλιστικής οργάνωσης ή συνδεδεμένης με αυτήν οντότητας από κρατικούς ή συγχρηματοδοτούμενους πόρους.

Παρατήρηση: Η ΓΣΕΕ με τις Παρατηρήσεις της στο Σχέδιο του μετέπειτα Ν. 4808/2021 επισήμανε, ανάμεσα σε άλλα τα εξής:

- ➔ Η εγγραφή των συνδικαλιστικών οργανώσεων στο μητρώο, όπως εισάγεται στο ΣχΝ, αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση συνταγματικών δικαιωμάτων τους, όπως η συλλογική διαπραγμάτευση, η κήρυξη απεργίας, η υπογραφή ΣΣΕ, η χρηματοδότηση από κρατικές ή συγχρηματοδοτούμενες πηγές,, η προστασία των εκπροσώπων τους από απόλυση και μετάθεση. Πρόκειται για ρύθμιση που θίγει τον πυρήνα δικαιωμάτων που προστατεύει το σύνταγμα στα άρθρα 22 παρ. 2, 23 παρ.1, 2 Σ. Τα διαδικαστικά εμπόδια που ορθώνει το ΣχΝ μπορούν να οδηγήσουν όχι απλώς σε περιορισμό αλλά σε κατάλυση του δικαιώματος συλλογικής διαπραγμάτευσης, της απεργίας και γενικά της συνδικαλιστικής δράσης.
- ➔ Επιπλέον, με τη διάταξη αυτή, εντείνονται οι υπάρχουσες ανησυχίες για την επεξεργασία των στοιχείων αυτών από τρίτους. Εξάλλου, ούτε η απόδειξη της αντιπροσωπευτικότητας αποτελεί λόγο που δικαιολογεί τη ρύθμιση αφού, όπως είναι γνωστό, σήμερα, όταν εγείρεται παρόμοιο ζήτημα ενώπιον της Επιτροπής του άρθρου 15 του ν. 1264/1982, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εκθέτουν οι ίδιες τα στοιχεία που αποδεικνύουν την αντιπροσωπευτικότητά τους. Επισημαίνεται ωστόσο ότι από 19.6.2021 και η Επιτροπή του άρθρου 15 του ν. 1264/1982 καταργείται με τη διάταξη του άρθρου 101 του ίδιου νόμου
- ➔ Το ζήτημα της τήρησης στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. των οικονομικών καταστάσεων που αξιώνει η ενλόγω διάταξη του ΣχΝ, σε σχέση με τη χρηματοδότηση των συνδικαλιστικών οργανώσεων, είναι ήδη νομοθετικά λυμένο με τη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 2 του ν. 4491/2017, σύμφωνα με την

οποία η χρηματοδότηση αυτή αποτελεί απόδοση πόρου και δεν συνιστά επιχορήγηση ή χρηματοδότηση.

2. Βιβλία συνδικαλιστικών οργανώσεων

Άρθρο 84 - τροποποίηση άρθρου 3 ν. 1264/1982

Προσοχή: Η διάταξη αυτή δεν είναι άμεσης εφαρμογής.

■ Η έναρξη εφαρμογής της διάταξης για καταχώριση για τα ψηφιακά βιβλία των σωματείων ΔΕΝ είναι άμεσης εφαρμογής, καθώς συνδέεται με την έκδοση Υπουργικής Απόφασης. Η ΥΑ αυτή θα καθορίζει τη μορφή που θα έχουν τα ψηφιακά βιβλία και άλλες λεπτομέρειες, όπως και τον χρόνο έναρξης εφαρμογής της νέας διάταξης (άρθρο 84 παρ.4).

Έως τότε δεν αλλάζει τίποτα στα βιβλία που οφείλουν να τηρούν τα σωματεία και στην αρίθμηση και θεώρησή τους από τον Γραμματεία του Πρωτοδικείου της έδρας τους.

Μετά την έναρξη εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 84 του ν. 4808/2021, τα προβλεπόμενα από το άρθρο 3 του ν. 1264/1982 βιβλία θα τηρούνται πλέον ψηφιακά, με κάποιες αλλαγές στα τηρούμενα στοιχεία (άρθρο 84). Δηλαδή:

α) Μητρώο μελών³:

i) για τα μέλη – φυσικά πρόσωπα: (αναγράφονται αριθμημένα) το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα, η διεύθυνση κατοικίας, ο αριθμός του δελτίου ταυτότητας, ο ΑΜΚΑ και οι χρονολογίες εγγραφής και διαγραφής κάθε μέλους

ii) για τα μέλη – νομικά πρόσωπα: η επωνυμία, η έδρα, ο ΑΦΜ (νέο στοιχείο), οι αριθμοί και οι χρονολογίες των δικαστικών αποφάσεων έγκρισης ή τροποποίησης των καταστατικών τους, οι χρονολογίες εγγραφής και διαγραφής τους, εφόσον δε τα μέλη είναι συνδικαλιστικές οργανώσεις, ο αριθμός των εγγεγραμμένων μελών τους και αυτών που πήραν μέρος στις τελευταίες εκλογές

β) Πρακτικών συνεδριάσεων Γενικών Συνελεύσεων των μελών.

γ) Πρακτικών συνεδριάσεων διοίκησης.

δ) Ταμείου, όπου καταχωρίζονται κατά χρονολογική σειρά όλες οι εισπράξεις και πληρωμές.

ε) Περιουσίας, όπου καταγράφονται όλα τα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία της οργάνωσης.

Διατηρούνται σε ισχύ οι υπόλοιπες διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 1264/1982 δηλαδή:

Γραμμάτια εισπράξεων αριθμούνται και θεωρούνται από την Ελεγκτική Επιτροπή, πριν από τη χρησιμοποίησή τους.

Τα μέλη της οργάνωσης και όποιος άλλος έχει έννομο συμφέρον έχουν το δικαίωμα να πληροφορούνται τα παραπάνω στοιχεία.

³ Καταργήθηκε η αναφορά στην αναγραφή του αριθμού εκλογικού συνδικαλιστικού βιβλιαρίου και έως την έκδοσή του, του αριθμού του ασφαλιστικού βιβλιαρίου υγείας (λόγω ΑΜΚΑ) και του Ταμείου Ασφάλισης (λόγω ΕΦΚΑ)

→ **Σημείωση:** Στη διάταξη για τα υποχρεωτικά στοιχεία ταυτοποίησης που αναγράφονται στο Μητρώο Μελών, κυρίως φυσικών προσώπων, ΔΕΝ συμπεριλαμβάνεται η (προσωπική) διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Η παράλειψη αυτή είναι σοβαρή, δεδομένου ότι το e-mail είναι βασικό στοιχείο ταυτοποίησης του φυσικού μέλους για τη συμμετοχή εξ αποστάσεως (ψηφιακά) τόσο στη γενική συνέλευση του σωματείου του, όσο και στις εκλογικές διαδικασίες.

Σημειώνεται επίσης η διάταξη του άρθρου 87 του ν. 4808/2021 που αναφέρει για τη διαδικασία εκλογών ότι το λογισμικό που θα επιλέξει η συνδικαλιστική οργάνωση για την εξ αποστάσεως συμμετοχή οφείλει «να διασφαλίζει το αδιάβλητο και τη μυστικότητα της ψηφοφορίας».

3. Πόροι συνδικαλιστικών οργανώσεων **Άρθρο 85 - τροποποίηση άρθρου 5 ν. 1264/1982**

Με τη διάταξη του άρθρου 85 του ν. 4808/2021 διατηρούνται οι διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1264/1982 σχετικά με τους πόρους των συνδικαλιστικών οργανώσεων, εκτός από τη διάταξη που κατ'εξάιρεση έδινε τη δυνατότητα καταβολής από τον εργοδότη παροχών για την εξυπηρέτηση κοινωφελών σκοπών της μοναδικής πρωτοβάθμιας οργάνωσης, στην οποία ανήκουν οι εργαζόμενοι σε αυτόν και εφόσον υπάρχουν περισσότερες, ισομερώς σε όλες, η οποία καταργήθηκε.

Συνεπώς από 19-6-2021 (ημέρα δημοσίευσης του ν. 4808/2021) απαγορεύεται η καταβολή τέτοιων παροχών από τον εργοδότη.

Έτσι, οι προβλεπόμενοι πόροι των συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι:

- α) Τα δικαιώματα εγγραφής, οι συνδρομές και οι εθελοντικές εισφορές των μελών.
- β) Τα εισοδήματα από την αξιοποίηση της περιουσίας της οργάνωσης.
- γ) Τα έσοδα δωρεών, κληρονομιών, κληροδοσιών ως και διαφόρων εκδηλώσεων και εορτών.

Διατηρούνται σε ισχύ οι λοιπές διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1264/1982, οι οποίες ορίζουν ότι:

Ο τρόπος καθορισμού και το ύψος του δικαιώματος εγγραφής και των συνδρομών ορίζονται από το καταστατικό της οργάνωσης.

Οι δωρεές και οι επιχορηγήσεις προς συνδικαλιστικές οργανώσεις γίνονται πάντοτε επώνυμα.

Απαγορεύεται να δέχονται οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εισφορές και ενισχύσεις από εργοδότες ή οργανώσεις τους, καθώς και από κομματικούς οργανισμούς ή άλλες πολιτικές οργανώσεις.

Η περιουσία του σωματείου, που χρειάζεται για τη στοιχειώδη λειτουργία του, είναι ακατάσχετη.

4. Γενική Συνέλευση μελών συνδικαλιστικών οργανώσεων

Άρθρο 86- τροποποίηση άρθρου 8 ν. 1264/1982

Προσοχή:

■ Η έναρξη εφαρμογής της βασικής διάταξης του άρθρου 86 για το δικαίωμα εξ αποστάσεως συμμετοχής των μελών των σωματείων ορίζεται για την 1^η.1.2022 (άρθρο 100 παρ.2), το οποίο αναφέρει ότι «Η υποχρέωση χρήσης ηλεκτρονικού συστήματος για τη δυνατότητα συμμετοχής των μελών των συνδικαλιστικών οργανώσεων εξ αποστάσεως τόσο στις Γενικές Συνελεύσεις, όσο και στις αρχαιρεσίες άρχεται από την 1^η.1.2022». Ως εκ τούτου, τα καταστατικά των συνδικαλιστικών οργανώσεων θα πρέπει να προσαρμοστούν με βάση αυτήν την ημερομηνία.

ΑΛΛΑ ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ

■ Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 133 του ν. 4808/2021 για την παράταση της θητείας έως 31.10.2021 των οργάνων διοίκησης του άρθρου 9 του ν. 1264/1982, οι γενικές συνελεύσεις και οι εκλογές μπορούν να γίνονται και με εξ αποστάσεως συμμετοχή χωρίς τροποποίηση καταστατικού. Η διάταξη αναφέρει ότι «*Εξαιρετικά, έως την 31η.10.2021 οι συνεδριάσεις των διοικητικών οργάνων των ανωτέρω οργανώσεων και νομικών προσώπων δύνανται να διεξάγονται και οι αρχαιρεσίες να διενεργούνται, μετά από απόφαση των αρμόδιων οργάνων διοίκησής τους, και ηλεκτρονικά εξ αποστάσεως, ανεξαρτήτως των καταστατικών προβλέψεων*».

■ Επίσης, σύμφωνα με τις ΚΥΑ των μέτρων της πανδημίας (η τελευταία έχει ισχύ έως 2 Αυγούστου 2021, αναμένεται ωστόσο να ανανεωθεί⁴) η διάταξη του άρθρου 1 αναφέρει στην παρ.4 «4. Πάσης φύσεως εκλογές αιρετών εκπροσώπων και οργάνων διοίκησης, καθώς και γενικές συνελεύσεις διενεργούνται διά ζώσης, σύμφωνα με το πρωτόκολλο των συνεδρίων (Παράρτημα 13), εφόσον τα εγγεγραμμένα μέλη δεν υπερβαίνουν τα εκατόν πενήντα (150). Στις περιπτώσεις που τα εγγεγραμμένα μέλη είναι εκατόν πενήντα (150) και άνω, οι εκλογές και οι γενικές συνελεύσεις πραγματοποιούνται με ψηφιακά μέσα. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου οι εκλογικές διαδικασίες που, κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας, έχουν ήδη εκκινήσει με φυσική ή επιστολική ψήφο και για τις οποίες έχουν υποβληθεί σχετικά πρωτόκολλα ασφαλείας».

Ως προς την τροποποίηση του άρθρου 8 του ν. 1264/1982:

Με τη νέα ρύθμιση προστίθεται, εκτός από τη φυσική παρουσία στη Γενική Συνέλευση που προβλέπεται σήμερα, και η δυνατότητα συμμετοχής και ψηφοφορίας εξ αποστάσεως . Η διάταξη χρησιμοποιεί άλλοτε διαζευκτική και άλλοτε παρατακτική σύνδεση μεταξύ των δύο μορφών συμμετοχής (φυσική παρουσία και από απόσταση). Ωστόσο επικρατέστερη φαίνεται η άποψη ότι επιτρέπεται και ο συνδυασμός φυσικής παρουσίας και εξ αποστάσεως.

Με τη νέα ρύθμιση το καταστατικό οφείλει να προβλέπει τους τρόπους της εξ αποστάσεως συμμετοχής και ψήφου στη Γενική Συνέλευση κάθε μέλους που το επιθυμεί, οι οποίοι πρέπει να περιλαμβάνουν την ηλεκτρονική, διαδικτυακή ή δικτυακή, σύνδεση, με όρους που διασφαλίζουν τη

⁴ ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 46819/23.7.2021 (Β'3276/2021) «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 26 Ιουλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 2 Αυγούστου 2021 και ώρα 6:00». Οι ΚΥΑ αυτές ανανεώνονται μέχρι στιγμής, κάθε εβδομάδα.

διαφάνεια και τη μυστικότητα. Απαγορεύεται η λήψη απόφασης κήρυξης απεργίας, χωρίς την παροχή πραγματικής δυνατότητας εξ αποστάσεως συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση και ψήφου σε όποιο μέλος το επιθυμεί.

Σύμφωνα επίσης με το άρθρο 87, που τροποποιεί το άρθρο 13 του ν. 1264/1982 για την ψηφοφορία, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις παρέχουν υποχρεωτικά στα μέλη τους τη δυνατότητα ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως ψηφοφορίας με διασφάλιση της μυστικότητας των ψήφων.

Με τη νέα ρύθμιση η αίτηση για την αναγνώριση ακυρότητας απόφασης Συνέλευσης υποβάλλεται, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της συνέλευσης, στο Ειρηνοδικείο της περιφέρειας που εδρεύει η συνδικαλιστική οργάνωση. Η απόφαση του Ειρηνοδικείου μπορεί να προσβληθεί με έφεση στο Μονομελές Πρωτοδικείο εντός δέκα (10) ημερών από την επίδοσή της.

Σύμφωνα με το νέο άρθρο 8 του ν. 1264/1982 μεταβάλλεται η υλική αρμοδιότητα του δικαστηρίου για τις ακυρωτικές αποφάσεων σωματείων υποθέσεις. Το αρμόδιο δικαστήριο μέχρι σήμερα είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της οργάνωσης και με τη νέα ρύθμιση οι διαφορές αυτές υπάγονται πλέον στο Ειρηνοδικείο και κατ'έφεση στο Μονομελές Πρωτοδικείο.

Η υπαγωγή των διαφορών αυτών στην υλική αρμοδιότητα του Ειρηνοδικείου, θα επιφέρει την τοπική διασπορά τους, ανάλογα με τις έδρες των οργανώσεων που οι υποθέσεις αυτές θα αφορούν

Παρατήρηση: Η ΓΣΕΕ ήδη με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε και επί του άρθρου αυτού (πριν την ψήφιση του νόμου) επισήμανε ότι:

- ➔ η δυνατότητα εξ αποστάσεως παρουσίας και διενέργειας ηλεκτρονικής ψηφοφορίας θέτει ζητήματα συμμετοχής των μελών – ψηφοφόρων της οργάνωσης στη Γενική Συνέλευση, τα οποία θα μπορούν, ενδεχομένως, να ψηφίζουν και από απόσταση, χωρίς να παρίστανται στο συλλογικό όργανο
- ➔ με τον τρόπο αυτό υπονομεύεται η ζωντανή διαδικασία και λειτουργία των Γενικών Συνελεύσεων ως συλλογικών οργάνων, όπου συν-διαμορφώνονται ή μπορεί και να μεταβάλλονται γνώμες, μέσα από το ζωντανό διάλογο
- ➔ η ρύθμιση παραβιάζει την δημοκρατική και ελεύθερη λειτουργία της συνδικαλιστικής οργάνωσης και πλήττει τη συλλογική της αυτονομία που εγγυάται και προστατεύει το Σύνταγμα
- ➔ επιπλέον, τίθεται ζήτημα πραγματικής διασφάλισης της μυστικότητας της ψηφοφορίας, όπου αυτή είναι υποχρεωτική από το νόμο, όπως στις αποφάσεις για απεργία, δεδομένου ότι η εξ αποστάσεως συμμετοχή στη Γενική Συνέλευση δεν μπορεί να εγγυηθεί την μυστικότητα της ψήφου.

5. Ψηφοφορία

άρθρο 87 – τροποποίηση του άρθρου 13 του ν. 1264/1982

Προσοχή:

■ Η έναρξη εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 87 για την εξ αποστάσεως ψηφοφορία ορίζεται για την 1^η.1.2022 (άρθρο 100 παρ.2), το οποίο αναφέρει ότι «Η υποχρέωση χρήσης ηλεκτρονικού συστήματος για τη δυνατότητα συμμετοχής των μελών των συνδικαλιστικών οργανώσεων εξ αποστάσεως τόσο στις Γενικές Συνελεύσεις, όσο και στις αρχαιρεσίες άρχεται από την 1^η.1.2022». Έως τότε οι συνδικαλιστικές οργανώσεις διεξάγουν τις εκλογές τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1264/1982 πριν την τροποποίησή τους (πχ τήρηση πρακτικών, κατάθεση στο Πρωτοδικείο και λήψη επικυρωμένων αντιγράφων κλπ).

ΑΛΛΑ ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ

■ Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 133 του ν. 4808/2021 για την παράταση της θητείας έως 31.10.2021 των οργάνων διοίκησης του άρθρου 9 του ν. 1264/1982, οι γενικές συνελεύσεις και οι εκλογές μπορούν να γίνονται και με εξ αποστάσεως συμμετοχή χωρίς τροποποίηση καταστατικού. Η διάταξη αναφέρει ότι «*Εξαιρετικά, έως την 31η.10.2021 οι συνεδριάσεις των διοικητικών οργάνων των ανωτέρω οργανώσεων και νομικών προσώπων δύνανται να διεξάγονται και οι αρχαιρεσίες να διενεργούνται, μετά από απόφαση των αρμόδιων οργάνων διοίκησης τους, και ηλεκτρονικά εξ αποστάσεως, ανεξαρτήτως των καταστατικών προβλέψεων*».

Σύμφωνα με τη νέα διάταξη για την ψηφοφορία του άρθρου 13 του ν. 1264/1982:

- Η ψηφοφορία μπορεί να γίνεται είτε διά φυσικής παρουσίας είτε ηλεκτρονικά εξ αποστάσεως, με διασφάλιση και στις δύο περιπτώσεις της ταυτοπροσωπίας των ψηφοφόρων.
- Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις πρέπει να παρέχουν υποχρεωτικά στα μέλη τους τη δυνατότητα ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως ψηφοφορία με διασφάλιση της μυστικότητας των ψήφων.
- Σχετικό λογισμικό για την εξ αποστάσεως ψηφοφορία διατίθεται χωρίς αντάλλαγμα από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Η συνδικαλιστική οργάνωση μπορεί να επιλέξει την αξιοποίηση άλλου προγράμματος, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζει το αδιάβλητο και τη μυστικότητα της ψηφοφορίας.
- Τα πρακτικά διαλογής των ψηφοδελτίων και καταμέτρησης των ηλεκτρονικών ψήφων εισάγονται στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε. (υποχρέωση από 1^{ης}-1-2022, βλ. όμως και παρατηρήσεις παραπάνω).

Στη νέα διάταξη διαγράφηκε η παράγραφος 2 του άρθρου 13 του ν. 1264/1982, που ίσχυε μέχρι σήμερα, η οποία ανέφερε τα τηρούμενα πρακτικά στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα ανέφερε ότι *“2. Με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 11, τα πρακτικά διαλογής των ψηφοδελτίων και ανακηρύξεως των επιτυχόντων, καθώς και το πρωτόκολλο της ψηφοφορίας ως και απόσπασμα πρακτικών για την κατά το άρθρο 10 παρ. 2β απόφαση της Γενικής Συνέλευσης παραδίδονται την επόμενη μέρα μετά το τέλος της εκλογής από το δικαστικό αντιπρόσωπο στο γραμματέα του αρμόδιου Πρωτοδικείου και φυλάσσονται στο φάκελλο της οικείας συνδικαλιστικής οργάνωσης”*. Η διάταξη αυτή ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ.

Σημειώνεται ότι:

- ➔ Μέχρι στιγμής δεν έχει γίνει γνωστή η διάθεση τέτοιου λογισμικού από την πλευρά του Υπουργείου Εργασίας, ενώ κατά πληροφορίες διατίθενται είτε στο εμπόριο λογισμικά εκλογικής διαδικασίας, είτε στο πλαίσιο της μηχανοργάνωσης επιχειρήσεων όπως πχ στις Τράπεζες με αξιοποίηση του επαγγελματικού e-mail των μελών των σωματείων. Κρίσιμο

ζήτημα αποτελεί ο τρόπος που με βάση τα χρησιμοποιούμενα λογισμικά ελέγχεται το αδιάβλητο και η μυστικότητα της ψηφοφορίας.

- ➔ Ζητήματα προκύπτουν για το ποια πρακτικά θα τηρούνται στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας και πώς και από ποιόν θα γίνεται (και εάν θα γίνεται η επικύρωσή τους). Σημειώνεται ότι επικυρωμένα αντίγραφα των πρακτικών των εκλογικών διαδικασιών κατατίθενται και στον ΟΑΕΔ για την καταβολή λειτουργικών δαπανών, δαπανών συνεδρίων κλπ. Σημειώνεται ότι και από τον τίτλο του άρθρου 13 που τροποποιείται διαγράφθηκαν οι λέξεις «Πρακτικά διαλογής».
- ➔ Για τα ζητήματα που προκύπτουν από το ποια είναι τελικά τα δικαιολογητικά που θα καταχωρούνται στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε., παραπέμπουμε παραπάνω στα σχόλιά μας στο άρθρο 83. Σε κάθε περίπτωση η μόνη αναφορά σε «πρακτικά» της εκλογικής διαδικασίας είναι στη διάταξη του άρθρου 87, η οποία αναφέρει ότι τα πρακτικά 1) διαλογής των ψηφοδελτίων και 2) καταμέτρησης των ηλεκτρονικών ψήφων εισάγονται στο ΓΕ.ΜΗ.Σ.Ο.Ε.

6. Προστασία συνδικαλιστικής δράσης

άρθρο 88 – τροποποίηση του άρθρου 14 του ν. 1264/1982

Με τις νέες ρύθμιση του άρθρου 14 του ν. 1264/1982, η οποία εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (19.6.2021):

Προστασία από απόλυση

● Μειώνεται ο αριθμός των δικαιούχων και περιορίζεται το εύρος συνδικαλιστικής προστασίας από την απόλυση, που παρέχεται πλέον στην ακόλουθη έκταση:

α) εάν η οργάνωση έχει ως διακόσια (200) μέλη, προστατεύονται πέντε (5) μέλη της διοίκησης, αντί επτά (7) που προβλέπονται σήμερα

β) εάν η οργάνωση έχει ως χίλια (1000) μέλη, προστατεύονται επτά (7) μέλη της διοίκησης, αντί εννέα (9) που προβλέπονται σήμερα

γ) εάν η οργάνωση έχει περισσότερα από χίλια (1000) μέλη προστατεύονται εννέα (9) μέλη της διοίκησης, αντί έντεκα (11) που προβλέπονται σήμερα.

● Ο αριθμός των ιδρυτικών μελών που προστατεύονται από την απόλυση περιορίζεται στα πρώτα 21 ιδρυτικά μέλη εφόσον στην επιχείρηση εργάζονται περισσότεροι από ογδόντα (80) εργαζόμενοι.

➔ Σύμφωνα με το ισχύον μέχρι σήμερα δίκαιο τα ιδρυτικά μέλη προστατεύονται στην παρακάτω έκταση: τα πρώτα 21 ιδρυτικά μέλη εφόσον η επιχείρηση στην οποία εργάζονται απασχολεί από 80 μέχρι 150 εργαζόμενους, 25 μέλη αν απασχολεί πάνω από 150, 30 μέλη αν απασχολεί πάνω από 300, 40 μέλη αν απασχολεί πάνω από 500, 7 μέλη αν απασχολεί 40-80

● Σε περίπτωση ύπαρξης περισσότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων στον ίδιο εργοδότη, οι εκπρόσωποί της δεν έχουν αυτοτελώς την προστασία που ορίζει η διάταξη ανάλογα με τον αριθμό των μελών της κάθε οργάνωσης. Η παρ.7 του νέου άρθρου 14 θέτει ανώτατο όριο αριθμού προστατευόμενων μελών στον εργοδότη και η έκταση προστασίας των εκπροσώπων της κάθε συνδικαλιστικής οργάνωσης είναι ανάλογη του αριθμού των ψηφισάντων της στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη διοίκησης σε σχέση και με το σύνολο των μελών όλων των οργανώσεων που ψήφισαν

στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη διοικήσεων. (Η προϊσχύουσα διάταξη του άρθρου 14 δεν περιείχε τέτοιους περιορισμούς).

● Στην παρ.11 του νέου άρθρου 14 διατηρείται σε ισχύ η διάταξη που ανέφερε ότι ανάλογη προστασία έχουν τα συνδικαλιστικά στελέχη που συμμετέχουν στην Εκτελεστική Επιτροπή, στη Γραμματεία της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων και επεκτείνεται και στους εκπροσώπους στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια Εργαζομένων των ομίλων επιχειρήσεων.

● Οι συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι έχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας που ισχύει σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο για τις εγκύους (παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 1483/1984). – Η απόλυση δηλαδή θα επιτρέπεται για σπουδαίο λόγο, η βασιμότητα του οποίου θα κρίνεται από τα Δικαστήρια. Καταργείται ο κατάλογος των λόγων για τους οποίους περιοριστικά επιτρέπεται σήμερα η απόλυση των προστατευόμενων συνδικαλιστών. Καταργείται, ακόμη, και η Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών του άρθρου 15 (άρθρο 101), η οποία έκρινε ως τώρα τη συνδρομή λόγου απόλυσης συνδικαλιστών

Παρατήρηση: Η ΓΣΕΕ ήδη με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε και επί του άρθρου αυτού (πριν την ψήφιση του νόμου) επισήμανε ότι:

→ Η ειδική προστασία συνδικαλιστών, που λόγω της συνδικαλιστικών δράσης τους εκτίθενται άμεσα σε κινδύνους διώξεων από τον εργοδότη, κατοχυρώνεται σήμερα στα άρθρα 14 και 15 του ν. 1264/1982, που υλοποιούν την συνταγματική επιταγή για προστασία του βασικού συνδικαλιστικού δικαιώματος (άρθρο 23 παρ. 1 Συντάγματος). Χωρίς την προστασία της συνδικαλιστικής δράσης από την απόλυση και τη μετάθεση, η αποτελεσματικότητά της θα ήταν εξαιρετικά αμφίβολη.

→ Με τις διατάξεις του (νυν) άρθρου 88 καταλύεται η προστασία των προστατευόμενων συνδικαλιστών από την απόλυση. Το ισχύον άρθρο 14 παρ. 10 του ν. 1264/1982, επιτρέπει κατ'εξίρεση την απόλυση των προστατευόμενων προσώπων, για έναν από τους λόγους που περιγράφονται περιοριστικά σ' αυτό. Η διάταξη αυτή εισάγει εξαιρετικό δίκαιο, και για το λόγο αυτό και χάριν διαφύλαξης της προστασίας της συνδικαλιστικής δράσης, που αποτελεί προτεραιότητα του ν. 1264/1982 οι διατάξεις του πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Ωστόσο η νομολογία των δικαστηρίων μας, με την αξιοποίηση του άρθρου 281 ΑΚ διεύρυνε ήδη σημαντικά τους λόγους, για τους οποίους περιοριστικά επιτρέπεται απόλυση των προστατευόμενων προσώπων, περιορίζοντας ανεπίτρεπτα την προστασία του νόμου.

→ Οι νέες διατάξεις έρχονται να διευρύνουν περαιτέρω τους λόγους απόλυσης, εισάγοντας την αόριστη έννοια του «σπουδαίου λόγου», η εξειδίκευση του οποίου από τα δικαστήρια θα «νομιμοποιήσει» μεγάλη γκάμα παράνομων απολύσεων προστατευόμενων συνδικαλιστών και μάλιστα χωρίς την προηγούμενη διαπίστωση του λόγου απόλυσης από την επιτροπή του άρθρου 15 του ν. 1264/1982, η οποία καταργείται.

→ Η κατάργηση της Επιτροπής του άρθρου 15 του ν. 1264/1982 αποτελεί ένα ακόμη μέτρο κατάλυσης της προστασίας των προστατευόμενων προσώπων, αφού η ύπαρξή της εξυπηρετεί την ταχεία σχετικά εκκαθάριση του ζητήματος της συνδρομής λόγου απόλυσης συνδικαλιστών. Η παραπομπή του ζητήματος της απόλυσης των προστατευόμενων προσώπων αποκλειστικά στα δικαστήρια (χωρίς να προηγηθεί η κρίση της επιτροπής) θα αποκόψει τον απολυμένο συνδικαλιστή από τη θέση εργασίας του και το πεδίο συνδικαλιστικής του δράσης, σε συνδυασμό και με τους εξαιρετικά αργούς ρυθμούς απονομής της δικαιοσύνης.

Μετάθεση

Με τη νέα παράγραφο 9 του άρθρου 14 περιορίζεται η προστασία από την μετάθεση, καθόσον επιτρέπει την μετάθεση των προστατευόμενων εργαζομένων, αν αυτή είναι απολύτως αναγκαία για τη λειτουργία της επιχείρησης ή επιβάλλεται από λόγους προστασίας της υγείας.

Επίσης, με τη νέα ρύθμιση, α) παρακάμπτεται η συνδικαλιστική οργάνωση, η οποία είχε (με την προϊσχύουσα διάταξη) λόγο στη μετάθεση των προστατευόμενων εργαζομένων, καθώς έπρεπε να δώσει τη συγκατάθεσή της προς τούτο και β) καταργείται η εμπλοκή της Επιτροπής του άρθρου 15 του ν. 1264/1982, η οποία και αποφάσιζε, σε περίπτωση προσφυγής του εργοδότη, για την αναγκαιότητα της μετάθεσης.

7. Δημοκρατία στους τόπους εργασίας

άρθρο 89 – τροποποίηση του άρθρου 16 του ν. 1264/1982

Το άρθρο 89, που τροποποιεί το άρθρο 16 του ν. 1264/1982, εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (19.6.2021).

Το άρθρο 16 του ν. 1264/1982 περιείχε τις βασικές διευκολύνσεις προς τις συνδικαλιστικές οργανώσεις (πχ πίνακες ανακοινώσεων, διεξαγωγή ΓΣ στο χώρο εργασίας εκτός ωραρίου, συνάντηση κάθε μήνα εργοδότη με συνδικαλιστική οργάνωση, γραφείο σωματείου στις επιχειρήσεις άνω των 100 ατόμων, διανομή ανακοινώσεων, συμμετοχή εκπροσώπων επιχειρησιακού σωματείου ή εάν δεν υπάρχει του ΕΚ στους ελέγχους του ΣΕΠΕ).

Με τη νέα διάταξη του άρθρου 16 (άρθρο 89) επέρχονται οι εξής αλλαγές:

● Ως προς τους πίνακες ανακοινώσεων:

Το δικαίωμα για χρήση πίνακα ανακοινώσεων αναγνωρίζεται πλέον μόνο στις επιχειρησιακές συνδικαλιστικές οργανώσεις με δύο τρόπους:

α) είτε δικαίωμα αυτοτελούς ιστοτόπου στο διαδίκτυο ή στο εσωτερικό ηλεκτρονικό δίκτυο της εργοδοτικής επιχείρησης, με ελεύθερη διαχείριση του περιεχομένου του (με την επιφύλαξη γενικών διατάξεων). Η πρόσβαση όλων των εργαζομένων της επιχείρησης στον ιστοτόπο αυτό (οφείλει να) είναι ελεύθερη, ανεμπόδιστη και μυστική τόσο από επαγγελματικούς όσο και από προσωπικούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Η επιβάρυνση για τα λειτουργικά εξόδα του ιστοτόπου αυτού είναι στον εργοδότη

β) εάν ο εργοδότης δεν παρέχει την παραπάνω δυνατότητα, τότε υπάρχει το δικαίωμα πίνακα ανακοινώσεων για τους σκοπούς των σωματείων στους τόπους εργασίας και σε χώρους που συμφωνούν ο κάθε εργοδότης και η διοίκηση του σωματείου.

● Ως προς την υποχρέωση του εργοδότη να συναντάται με τους εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων, προστέθηκαν ως προς το περιεχόμενο της συνάντησης οι περιορισμοί από το άρθρο 13 του ν. 1767/1988 για τα συμβούλια εργαζομένων, ως εξής:

➔ Ο εργοδότης δεν έχει υποχρέωση να πληροφορεί (τα σωματεία) για θέματα που χαρακτηρίζονται απόρρητα από την ισχύουσα νομοθεσία, όπως το τραπεζικό, το δικηγορικό απόρρητο, θέματα εθνικής σημασίας, ευρεσιτεχνίες.

- ➔ Τα μέλη (των σωματείων) έχουν υποχρέωση να μην ανακοινώνουν σε τρίτους, χωρίς τη συγκατάθεση του εργοδότη, πληροφορίες που αναφέρονται σε θέματα της προηγούμενης παραγράφου ή έχουν ιδιαίτερη σημασία για την επιχείρηση και των οποίων η διαρροή θα είχε επιβλαβείς συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης.
- ➔ Τα μέλη (της διοίκησης των σωματείων) και ο εργοδότης αποφασίζουν από κοινού κάθε φορά για τα θέματα των κοινών συσκέψεων και τα στοιχεία της πληροφόρησης που μπορούν να ανακοινωθούν σε τρίτους.

● Ως προς το δικαίωμα διανομής ανακοινώσεων (όλων) των συνδικαλιστικών οργανώσεων εκτός χρόνου εργασίας στο χώρο εργασίας, αναφέρεται πλέον ότι μπορούν να διανέμουν ανακοινώσεις στους τόπους εργασίας και σε χώρους που συμφωνούν με τον εργοδότη ή στους κοινόχρηστους χώρους ή στους χώρους εστίασης, όπου υπάρχουν, ή σε υπαίθριους χώρους του τόπου εργασίας

● Ως προς το δικαίωμα παρουσίας κατά τους ελέγχους της Επιθεώρησης Εργασίας, με τη νέα ρύθμιση:

α) αρχικά ορίζεται ότι κατά τη διάρκεια επιθεώρησης ή ελέγχου απαγορεύεται η παρουσία τρίτων προσώπων, πλην των εργαζομένων εκείνη τη χρονική στιγμή στην επιχείρηση και των εκπροσώπων του εργοδότη

β) δικαιούνται να παρευρίσκονται κατά την επιθεώρηση ή και τον έλεγχο και να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους δύο (2) εκπρόσωποι του διοικητικού συμβουλίου του πιο αντιπροσωπευτικού επιχειρησιακού σωματείου και, αν δεν υπάρχει επιχειρησιακό σωματείο, ένας (1) εκπρόσωπος του Εργατικού Κέντρου της περιοχής.

Παρατηρήσεις:

- ➔ Σύμφωνα με την προϊσχύουσα διάταξη του άρθρου 16 το σχετικό δικαίωμα υπήρχε χωρίς περιορισμό ως προς τον αριθμό των εκπροσώπων των οργανώσεων που δικαιούνται να παρίστανται στις επιθεωρήσεις και τους ελέγχους.
- ➔ Με τη μετατροπή της Επιθεώρησης Εργασίας σε ανεξάρτητη αρχή (άρα δεν θα έχει ποια την ιδιότητα του «ελεγκτικού οργάνου του Υπουργείου Εργασίας» που λέει ο νόμος), τίθεται ζήτημα σε ποιους ελέγχους θα μπορούν να συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων. Εάν δεν τροποποιηθεί η διάταξη, τότε μόνο τα ελεγκτικά όργανα του ΕΦΚΑ εμπíπουν στη συγκεκριμένη διάταξη (τα οποία αρνούνται το δικαίωμα αυτό των σωματείων στην πράξη).

8. Συνδικαλιστικές άδειες

άρθρο 90 – τροποποίηση του άρθρου 17 του ν. 1264/1982

Το άρθρο 90, που τροποποιεί το άρθρο 17 του ν. 1264/1982, εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσής του νόμου (19.6.2021).

● Η διάρκεια των συνδικαλιστικών αδειών (όπως είχαν τροποποιηθεί και εν μέρει περιοριστεί το 2017) παραμένει ίδια. Θετική είναι η επέκταση του δικαιώματος άδειας από την εργασία και στους εκπροσώπους στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια Εργαζομένων για όλη τη διάρκεια των συνεδρίων στα οποία συμμετέχουν (ισχύει για τους αντιπροσώπους στις Ββάθμιες και στη ΓΣΕΕ).

• Με τη νέα διάταξη του άρθρου 17 του ν. 1264/1982 τίθενται διαδικαστικά εμπόδια στην άσκηση του δικαιώματος στη συνδικαλιστική άδεια, δεδομένου ότι πλέον ο συνδικαλιστικός εκπρόσωπος, που επιθυμεί να κάνει χρήση συνδικαλιστικής άδειας, οφείλει να ενημερώσει εγγράφως με οποιοδήποτε τρόπο, ακόμη και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τον εργοδότη, αμέσως μόλις αυτό είναι δυνατό και πάντως το αργότερο κατά την εβδομάδα που προηγείται της έναρξης της συνδικαλιστικής άδειας. Σε επείγουσες περιπτώσεις, η συνδικαλιστική άδεια μπορεί να εκκινήσει αμέσως μετά την προηγούμενη ενημέρωση του εργοδότη, εφόσον αυτή είναι αντικειμενικώς αδύνατο να γίνει σε νωρίτερο χρόνο. Σε καμία περίπτωση ο εργοδότης δεν εγκρίνει τη συνδικαλιστική άδεια, η οποία απλώς του ανακοινώνεται. Η νέα ρύθμιση δυσχεραίνει την άσκηση του δικαιώματος στη συνδικαλιστική άδεια.

Παρατήρηση: Σύμφωνα με την προϊσχύουσα διάταξη του άρθρου 17 δεν υπήρχε σχετική αναφορά για ειδοποίηση του εργοδότη ούτε τίθεντο χρονικά όρια.

8. Γνωστοποίηση απεργίας και στάσεων εργασίας

άρθρο 91 – τροποποίηση του άρθρου 19 παρ.1 του ν. 1264/1982

Το άρθρο 91, που τροποποιεί το άρθρο 19 παρ.1 του ν. 1264/1982, εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (19.6.2021).

Η νέα ρύθμιση θέτει νέα διαδικαστική προϋπόθεση για τη νομιμότητα της απεργίας. Προβλέπει ότι η προειδοποίηση του εργοδότη για την άσκηση του δικαιώματος της απεργίας είναι έγγραφη, επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στον εργοδότη ή τους εργοδότες που αφορά και περιλαμβάνει την ημέρα και ώρα έναρξης και λήξης της απεργίας, τη μορφή αυτής, τα αιτήματα της απεργίας και τους λόγους που τα θεμελιώνουν.

Παρατήρηση: Η ΓΣΕΕ ήδη με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε και επί του άρθρου αυτού (πριν την ψήφιση του νόμου) επισήμανε ότι:

- ➔ Το ισχύον δικαίωμα αρκείται σε απλή προειδοποίηση του εργοδότη, η οποία δεν είναι απαραίτητο να κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή, καθόσον ενδιαφέρει το ουσιαστικό στοιχείο της ενημέρωσης του εργοδότη. Στο έγγραφο της προειδοποίησης δεν απαιτείται εκτός από τα αιτήματα, να εκτίθενται και οι λόγοι που τα θεμελιώνουν
- ➔ Στο δικαίωμά μας το απεργιακό δικαίωμα υποβάλλεται ήδη σε σειρά περιορισμών και προϋποθέσεων νομιμότητας. Επιπλέον με την ερμηνεία που υιοθετείται από την νομολογία των δικαστηρίων μας (στη μεγάλη πλειονότητα των αποφάσεων) έχει οδηγήσει σε περαιτέρω απορρύθμιση του σχετικού δικαιώματος που έχει και συνταγματική προστασία στο άρθρο 23 παρ. 2 Σ. Η νέα ρύθμιση θέτει περαιτέρω περιορισμούς που οδηγούν σε παρεμπόδιση άσκησης του απεργιακού δικαιώματος .

9. Επιχειρήσεις δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας, η λειτουργία των οποίων έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου

άρθρο 92 – τροποποίηση του άρθρου 19 παρ.2 του ν. 1264/1982

Το άρθρο 92, που τροποποιεί το άρθρο 19 παρ.2 του ν. 1264/1982, εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (19.6.2021).

Στη νέα ρύθμιση, οι επιχειρήσεις δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας, η λειτουργία των οποίων έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου αναφέρονται ως ανήκουσες σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, στους οποίους δεν αναφέρεται η Ραδιοφωνία και Τηλεόραση.

Αυτό έχει επιπλέον ως συνέπεια ότι οι επιχειρήσεις Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης δεν θα ανήκουν πλέον στις περιπτώσεις που θα είναι δυνατή η μονομερής προσφυγή στη διαιτησία, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 2 στοιχ. α΄ του ν. 1876/1990.

9. Προστασία δικαιώματος στην εργασία

άρθρο 93

Το άρθρο 93, εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (19.6.2021).

Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση, η συνδικαλιστική οργάνωση που κηρύσσει απεργία υποχρεούται να προστατεύει το δικαίωμα των εργαζομένων, οι οποίοι δεν συμμετέχουν στην απεργία, ώστε να προσέρχονται και να αποχωρούν ελεύθερα και ανεμπόδιστα από την εργασία τους και να παρέχουν αυτήν χωρίς εμπόδιο και ιδίως χωρίς την άσκηση σωματικής ή ψυχολογικής βίας σε βάρος τους από οιονδήποτε.

Σε περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης αυτής η απεργία μπορεί να διακοπεί με δικαστική απόφαση (που λαμβάνεται με τη γνωστή ταχύτητα) Στην περίπτωση αυτή, για την κήρυξη νέας απεργίας απαιτείται εκ νέου η τήρηση όλων των διατυπώσεων νόμου

Παρατήρηση: Η ΓΣΕΕ ήδη με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε και επί του άρθρου αυτού (πριν την ψήφιση του νόμου) επισήμανε ότι με τη ρύθμιση αυτή η συνδικαλιστική οργάνωση καθίσταται υπεύθυνη για πράξεις τρίτων, με συνέπειες καταλυτικές για το απεργιακό δικαίωμα. Επιπλέον, η εισαγωγή αόριστων και αδόκιμων εννοιών, όπως η «ψυχολογική βία», δημιουργεί μεγάλους κινδύνους για την άσκηση του δικαιώματος απεργίας, το οποίο κινδυνεύει να καταστεί ανενεργό. Οι περιορισμοί και απαγορεύσεις που ορθώνει η διάταξη αυτή δεν παρεμποδίζουν απλώς την νόμιμη άσκηση του δικαιώματος απεργίας αλλά οδηγούν σε κατάλυσή του και σε παραβίαση του άρθρου 23 παρ. 2 του Συντάγματος

10. Δημόσιος διάλογος

άρθρο 94 – τροποποίηση του άρθρου 3 του ν. 2224/1994

Το άρθρο 94, εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (19.6.2021).

Προβλέπεται ότι όσο διαρκεί ο δημόσιος διάλογος, αναστέλλεται η άσκηση του δικαιώματος της απεργίας στις επιχειρήσεις της παρ. 2 του άρθρου 19 του ν. 1264/1982 (δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας, η λειτουργία των οποίων έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου).

Παρατήρηση: Η ΓΣΕΕ ήδη με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε και επί του άρθρου αυτού (πριν την ψήφιση του νόμου) επισήμανε ότι στο μέχρι σήμερα ισχύον δίκαιο προβλεπόταν ότι η διεξαγωγή του δημόσιου διαλόγου δεν αναστέλλει την άσκηση του δικαιώματος της απεργίας. Πρόκειται για αποστέρηση ενός δικαιώματος των εργαζομένων που αποτελεί το έσχατο μέσο διεκδίκησης των δικαιωμάτων τους.

11. Προσωπικό Ασφαλείας και Προσωπικό Ελάχιστης Εγγυημένης Υπηρεσίας και νομιμότητα απεργίας

άρθρο 95 – αντικατάσταση του άρθρου 21 του ν. 1264/1982

Το άρθρο 95, εφαρμόζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (19.6.2021).

Σύμφωνα με τη νέα διάταξη του άρθρου 21 του ν. 2224/1994, στις υπηρεσίες οργανισμούς, επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις της παρ. 2 του άρθρου 19, πέραν του προσωπικού ασφαλείας διατίθεται και προσωπικό για την αντιμετώπιση στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου κατά τη διάρκεια της απεργίας (Προσωπικό Ελάχιστης Εγγυημένης Υπηρεσίας). Οι στοιχειώδεις αυτές ανάγκες ορίζονται ως τουλάχιστον το ένα τρίτο ($\frac{1}{3}$) της συνήθως παρεχόμενης υπηρεσίας, ανάλογα με τους κινδύνους που προκύπτουν για τη ζωή, την υγεία και την ασφάλεια των πολιτών. Πρόκειται για ένα μεγάλο ποσοστό κάλυψης αναγκών, που αν προσμετρηθεί και με τις υπηρεσίες των τυχόν μη απεργών, εξουδετερώνει την αποτελεσματικότητα του δικαιώματος απεργίας

Ορίζεται ακόμη, ότι δεν επιτρέπεται η κήρυξη απεργίας χωρίς να έχει προηγουμένως καθοριστεί το προσωπικό ασφαλείας και, όπου απαιτείται, το προσωπικό στοιχειώδους λειτουργίας ή χωρίς να τεθεί πραγματικά στη διάθεση του εργοδότη το προσωπικό αυτό, υποκείμενο στο διευθυντικό του δικαίωμα, με ευθύνη της συνδικαλιστικής οργάνωσης που κηρύσσει την απεργία. Πρόκειται για μια οριζόντια ρύθμιση που δεν λαμβάνει υπόψη της την ιδιαιτερότητα κάθε επιχείρησης του άρθρου 19 παρ. 2 του ν. 1264/1982 σε σχέση με το προσωπικό εξυπηρέτησης στοιχειωδών αναγκών.

Με το άρθρο 95 επίσης προστίθεται νέα παράγραφος 6 στο άρθρο 22 του ν. 1264/1982 σύμφωνα με την οποία εάν απεργία ή στάση εργασίας πρωτοβάθμιου σωματείου κριθεί παράνομη με δικαστική απόφαση, τότε μετά την έκδοση της απόφασης, δεν επιτρέπεται η κήρυξη απεργίας κατά του ίδιου εργοδότη και με ίδια ημερομηνία έναρξης από την αντίστοιχη δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση.

Παρατήρηση: Η ΓΣΕΕ ήδη με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε και επί του άρθρου αυτού (πριν την ψήφιση του νόμου) επισήμανε ότι:

- ➔ Με τη ρύθμιση αυτή προσβάλλεται -καταλύεται το δικαίωμα της απεργίας, αφού οι τιθέμενοι περιορισμοί και προϋποθέσεις εμποδίζουν την άσκησή του, με όρους αποτελεσματικότητας που προστατεύει το άρθρο 23 παρ. 2 του Συντάγματος.
- ➔ Στο μέχρι σήμερα ισχύον δίκαιο υπάρχει υποχρέωση διάθεσης προσωπικού ασφαλείας και, προκειμένου για επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, προσωπικό για την αντιμετώπιση στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Ο ισχύων νόμος δεν καθορίζει ελάχιστο ποσοστό του προσωπικού αυτού. Αν η μεσολάβηση για το ζήτημα του καθορισμού προσωπικού ασφαλείας δεν καταλήξει σε συμφωνία, η υπόθεση μπορούσε να παραπεμφθεί από οποιαδήποτε πλευρά στην επιτροπή του άρθρου 15 του ν. 1264/1982, η οποία πλέον καταργείται. Από τη διατύπωση του νόμου ως έχει, συνάγεται ότι εάν αποτύχει η μεσολάβηση για τον καθορισμό του προσωπικού αυτού, τότε η υπόθεση μπορεί να παραπεμφθεί στη διαιτησία (και με μονομερή προσφυγή των εργοδοτών).